

N:o 48.

Af herr **E. Nilsson** i Kattleberg, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående kostnaderna för reglering af vattentillgången i strömdrag.

Under sistlidet års riksdag väckte jag motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t med hemställan om lagförslag angående åläggande för ägare af vattenfall att deltaga i kostnader för desammas reglering. Motionen tillstyrktes af lagutskottet och bifölls i Andra Kammaren, men blef i Första Kammaren, där motionen förordades af flere framstående medlemmar, med knapp majoritet afslagen.

Då jag sedermera trott mig finna, att frågans fall i Första Kammarren berott på en tolkning af motionens syfte, som icke öfverensstämt med dess innebörd samt därjämte omständigheter tillkommit, som böra anses yttermera stärka mitt förslag, har jag dristat mig redan nu förnya det samma.

Då det för industrien är af stor betydelse, att intet försummas, som kan bidraga till befintliga naturkrafterns tillgodogörande, och mångenstädes reglering af vattenkraft i en ström svårligen kan komma till stånd utan att i möjligaste mån alla de, som däraf kunna hafva nytta, samman-sluta sig till företagets utförande, vore det önskligt, att en utväg funnes, genom hvilken vattenfallsägarne kunde i viss mån åläggas att deltaga däri, i den mån de däraf skörda vinst. I annat fall skulle det inträffa att, där ej samtliga ägare kunnat ena sig om deltagandet i kostnaden, några skörda vinst af regleringen utan att själfva hafva haft några utgifter därför, hvaraf följer, att några personers egendom skulle stiga i värde på andras bekostnad.

Uppenbart är, att, om en reglering verkställes, densamma, där flera vattenfall finnas efter hvarandra i samma ström, kommer att vara till nytta för samtliga dessa vattenfall.

Det torde näppeligen behöfva påpekas, att för ett ekonomiskt tillgodogörande af kraften i ett vattendrag, fordras en dylik reglering, ledande därhän att, såvidt möjligt är, vattentillgången blir jämn hela året om eller att åtminstone det kan fastslås en viss minimikvantitet efter hvilken anläggningen rättas. I synnerhet i de mindre vattendragen är det härvid af vikt att få denna vattenkvantitet så nära som möjligt medeltalet af den under året framrinnande vattenmassan.

Vår lagstiftning är alldeles icke främmande för tvångsdeltagande i vattenregleringar. Som bekant innehåller nämligen lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879 åtskilliga bestämmelser i denna riktning. Så t. ex. stadgar 11 §: »Vill man för sin jords odling eller förbättring afleda vatten ur kärr, mosse eller annan dylik vattendränkt mark; då hafve den vitsord, som vattenafledningen äskar, och vare en hvar, som af vattenafledningen för sin jord tillskyndas nytta, skyldig att i mån däraf taga del i företaget.»

Åberopade lagrum tillgodoser enbart jordbruksintresset och vid tiden för sagda lags tillkomst var föga tanke på, att äfven industrien borde inrymts bland de faktorer, hvarmed lagstiftarne hade att räkna. Sedan dess har industrien arbetat sig fram till en högst betydande ståndpunkt, och utvecklingen torde nu fordra, att vår vattenrättslagstiftning kompletteras med bestämmelser, som möjliggöra användningen af storartade naturkrafter, hvilka i följd af nu rådande bristfälliga lagstiftning måste ligga obegagnade.

I vårt broderland Norge har sedan öfver sexton år tillbaka en lag i detta syfte varit i tillämpning, som jag hört uppgifvas till allmän belåtenhet, nämligen »Lov om Vasdragenes Benyttelse» af den 1 juli 1887. Jag tillåter mig härur påpeka följande bestämmelser:

»§ 25. Kongen kan meddele Tilladelse til Sænkning eller Udtapning af Indsøer og Myrstrækninger, Udvidelse eller Regulering af Fosse og Strømme, saavel som Kanal- og Dæmningsanlæg, Forbygninger eller andre Arbejder i Vasdragene, i Hensigt at indvinde, forbedre eller betrygge Jordsmon eller andre Herligheder, at nyttiggjøre Vandet i Industiriens Tjeneste eller at fremme Færsel eller Flødning, — naar Interesser af almen Betydning derved kan antages at ville befordres. Naar saadan Tilladelse er meddelt, pligter enhver mod Erstatning saavel at afstaa den

fornödne Grund, bebygget eller ubebygget, eller taale Eiendomsbyrder paa lagte denne, som at finde sig i den Skade eller Ulempe, som Foretagendet maatte medföra for Eiendom, Fiskeri eller andre Herligheder.

§ 26. Arbeider i Vasdraget, sigtende til at indvinde, forbedre eller betrygge Jordsmon eller andre Herligheder eller at nyttiggjöra Vandet i Industriens Tjeneste, kunne tillades foretagne, om end ikke alle de Grundeiere eller Rettighedshavere, hvis Jord eller andre Herligheder derved antages at ville udvides, forbedres eller betrygges, forenes om at udföra Arbeidet for fælles Regning, naar Flerheden, beregnet efter Værdien af den Fordel, Foretagendet for enhver Grundeier eller Rettighedshaver vil medföra, deri er enig og derhos Foretagendet i sig selv skjönnes at ville være af overveiende Nytte. Enhver, som ikke har villet deltage i Foretagendet, er forpligtet til, naar dette er udfört, og det har vist sig, at Fordel for ham derved er vundet, efter eget Valg enten at udrede sin beregnede Andel af samtlige medgaaede Omkostninger eller den Sum, hvortil den for hans Vedkommende vundne Fordel ved Skjön ansættes, eller at afstaa den forbedrede Strækning eller Herlighed mod Erstatning for dens Verdi i dens tidligere Tilstand. Erstatning for Jord kan i dette Tilfælde gives i Jord, naar den skjönnes for Eieren at være af lige Brugbarhed og Værdi med den, han afstaa. For disse gjensidige Forpligtelser hefte i ethvert Tilfælde de forbedrede Eiendomme efter Fradrag af deres Værdi for Forbedringen.

I Omkostningerne ved den fremtidige Vedligeholdelse af de utförte Arbeider ere vedkommende Eiere eller Rettighedshavere, forsaavidt ikke anderledes er vedtaget, pligtige til at deltage efter det samme Forhold, hvori de have deltaget i det förste Anlæg.»

Då man genomläser denna lag och från skilda håll hör upplysningar om dess goda verkningar till såväl allmänt som enskildt, gagn, kan man förvåna sig öfver, att det behöft dröja hela sexton år, innan fråga uppstått om införande i vårt land af liknande lagbestämmelser, hvilka lämpa sig lika väl för våra som norska förhållanden.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke lämpligen, då strandägare vill vidtaga reglering af vattentillgången i strömdrag i och för vattenkraftens tillgodogörande, och andra strandägare

vid samma strömdrag hafva nytta däraf, dessa böra kunna åläggas att deltaga i omkostnaderna, i den mån de af regleringen tillskyndas nytta, och att Kungl. Maj:t ville efter verkställd utredning till Riksdagen inkomma med de förslag, som däraf kunna föranledas.

Stockholm den 25 januari 1904.

Elof Nilsson.

I motionen instämma:

O. H. Svensson.

J. Johanson.

J. M. Johansson.

Oskar Nylander.

Herman Andersson.
